

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De President van de Algemene Rekenkamer
De heer drs. A.P. Visser
Lange Voorhout 8
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

**Directie Financieel-
Economische Zaken**
Begroting en Kaderstelling
Turfmarkt 147
2511 EX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv
Contactpersoon
T 070 370 79 11
F 070 370 79 04
Ons kenmerk
2254829

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 25 april 2018
Onderwerp Bestuurlijke reactie Verantwoordingsonderzoek JenV 2017

Geachte heer Visser,

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de resultaten van het Verantwoordingsonderzoek 2017. In deze brief volgt mijn reactie. Ik zal achtereenvolgens in gaan op uw constatering en aanbevelingen omtrent (I) de bedrijfsvoering, (II) de beleidsresultaten en tot slot de (III) financiële informatie.

I Bedrijfsvoering

De conclusies in uw rapport bevestigen de vorderingen die door het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) in 2017 op het gebied van bedrijfsvoering zijn gemaakt.

Opgeloste onvolkomenheid: Controlfunctie

De controlfunctie als onderdeel van het financieel beheer is zodanig verbeterd dat de meerjarige onvolkomenheid op dit punt is komen te vervallen. Het verheugt mij dat onze inzet op dit vlak heeft gezorgd dat na vijf jaar op rij onvolkomenheden op dit gebied te hebben gekregen, waarvan twee maal zelfs een ernstige, JenV er in is geslaagd dit cruciale onderdeel van een goede, beheerste bedrijfsvoering op orde te krijgen. Het meerjarige programma JenV verandert vormt het kader waarbinnen in 2016 en 2017 verbeteringen in de controlfunctie planmatig zijn doorgevoerd. Met het wegwerken van de onvolkomenheid bewijst het veranderprogramma haar concrete waarde in de structuur en cultuur van onze organisatie. Het geeft mij voldoening dat de positieve geluiden uit de JenV-organisatie over de heringerichte controlfunctie en de start met het sturingsmodel door u worden bevestigd.

Daarnaast constateert u dat er vooruitgang is geboekt in het inkoopbeheer, het financieel beheer van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en de informatiebeveiliging. Desalniettemin blijven de onvolkomenheden hier van kracht. Op het gebied van subsidie- en bijdragebeheer zeg ik u toe dat met name het bijdragebeheer mijn bijzondere aandacht heeft. Ik neem uw aanbevelingen ter harte en gesterkt door de reeds geboekte vooruitgang zeg ik u toe dat JenV zich onverminderd zal blijven inspannen om de onvolkomenheden te verhelpen.

Hieronder ga ik verder in op de onvolkomenheden en andere aandachtsgebieden in de bedrijfsvoering.

**Directie Financieel-
Economische Zaken**
Begroting en Kaderstelling

Onvolkomenheid: Inkoopbeheer

Ik verwelkom uw constatering dat het inkoopbeheer bij het kerndepartement beter wordt beheerst en deel uw mening dat het inkoopbeheer hiermee grotendeels op orde is. De kwaliteit van de werkinstructies en interne rapportages is verbeterd. Onrechtmatige ICT contractverlengingen zijn begin 2017 beëindigd en komen niet meer voor en DI&I heeft invulling gegeven aan de controlerende rol. Deze verbeteringen komen ook tot uiting in de daling van onrechtmatigheden en de "inkopen buiten inkoop om".

Datum
25 april 2018

Ons kenmerk
2254829

Twee specifieke casussen uit 2016 leiden ook in 2017 (en 2018) nog tot onrechtmatigheden. Eén van deze casussen is het Dynamisch Aankoop Systeem (DAS) waarvan ik vorig jaar reeds heb aangegeven de zienswijze van de Rekenkamer niet te delen. Ik wijs ook op het rijksbrede standpunt van de Chief Procurement Officer. De andere casus betreft de Tolken waarvoor in 2017 het JenV brede programma 'Tolken in de Toekomst' is ingericht. In beide casussen is derhalve sprake van een gecontroleerde en beheerste bedrijfsvoering, maar is er een verschil van inzicht over de rechtmatigheid. Hiervoor worden in 2018 oplossingen gerealiseerd.

Uw aanbeveling om periodiek op aanwezigheid en kwaliteit van de prestatieverklaringen te controleren zullen wij opvolgen. Nieuwe technologische mogelijkheden (o.a. process mining) maken het mogelijk automatisch te controleren op de aanwezigheid van prestatieverklaringen in het financieel systeem. Daarnaast zal door middel van intensieve voorlichting en analyse in de tertaalafsluitingen aandacht worden geschonken aan de kwaliteit van de prestatieverklaring.

Onvolkomenheid: Financieel beheer NFI

Ik onderschrijf uw constatering dat het NFI in 2017 intensief gewerkt heeft om de basis van het financieel beheer op orde te krijgen. Ook is het goed om te vernemen dat u constateert dat er daadwerkelijk flinke stappen zijn gezet. In 2017 zijn in de gehele bedrijfsvoering van het NFI herstelmaatregelen getroffen op basis waarvan specifieke plannen van aanpak structuur is aangebracht en vernieuwde werkprocessen zijn ingericht. Mijn verwachting is dat de effecten in 2018 (nog meer) zichtbaar zullen worden en hiermee de omvang van de onrechtmatigheid bij inkoop aanzienlijk lager zal uitvallen. De processen rondom de 'omzet derden' worden verder ingericht en ingebed in de bedrijfsvoering van het NFI. Ook hier is bijzondere aandacht voor de aansluiting tussen het financieel beheer van het NFI en het primair proces. Met het NFI is voor 2018 een aantal specifieke afspraken gemaakt die toezien op een verdere verbetering van het financieel beheer door het NFI. Ik zeg u toe alle de door u aangedragen verbeterpunten op te pakken (het juist en volledig registreren van de bestede uren en de contractafpraak inclusief het interne toezicht hierop) en waar mogelijk op te laten nemen in de periodieke rapportages van het NFI.

Onvolkomenheid: Informatiebeveiliging

Ik neem met veel genoegen kennis van het feit dat u een verbetering ten opzichte van vorig jaar constateert in de inrichting van I-control. U merkt terecht op dat dit zorgt voor betere afstemming tussen de beheersing van informatiebeveiliging (IB) op centraal niveau en de beheersing op de decentrale niveaus bij JenV. Ook is de centrale monitoring op de onderzochte kritieke systemen verbeterd.

Uw aanbeveling om de centrale sturing verder vorm te geven neem ik ter harte. Op het gebied van het risico- en incidentmanagement kan ik u melden dat de planning er reeds in voorziet dit verder te professionaliseren in 2018.

Onvolkomenheid: Subsidie- en bijdragebeheer

Ik waardeer het te vernemen dat u positief bent over het voorafgaand toezicht voor subsidiebeheer. Dit heeft inderdaad bijgedragen aan een verdere verbetering van dit beheer. In 2018 zullen wij bezien, conform uw aanbevelingen, in hoeverre er stappen kunnen worden gezet om het subsidiebeheer onder te brengen in een centraal expertisecentrum. Wanneer het subsidiebeheer hierdoor in een regulier proces ondergebracht kan worden zal voorafgaand toezicht niet meer nodig zijn.

Ten aanzien van het bijdragebeheer constateert u terecht dat het controleprotocol, informatieprotocol en voor een aantal organisaties het toezichtsarrangement nog moet worden geactualiseerd. Dit werkt belemmerend voor de externe accountants. Voor de meeste van de bijdrageontvangende organisaties zullen de toezichtsinstrumenten in 2018 worden geactualiseerd en voor een aantal zal dat doorlopen in 2019. De afstemming met en goedkeuring van organisaties kost de nodige tijd. Gestart zal worden met de actualisering van de toezichtsinstrumenten op basis van het grootste financieel belang. Uw constatering motiveert mij om extra aandacht te vragen voor het bijdragebeheer binnen de JenV-organisatie en hiermee ruimte te geven aan DFEZ om in 2018 concrete resultaten te behalen.

Wat betreft uw drie aanbevelingen op het gebied van reviews kan ik melden dat ik deze ter harte neem. Inmiddels is een centraal reviewbeleid ontwikkeld en is in 2017 de inventarisatie van de uit te voeren reviews wederom centraal gecoördineerd. Ik zal nauwlettend beoordelen welke organisaties moeten worden gereviewd op basis van een expliciete risicoafweging.

Aandachtspunt: Masterplan Dienst Justiele Inrichtingen 2013-2018

U constateert een forse daling van de gebruiksvergoeding die DJI betaalt aan het Rijksvastgoedbedrijf (RVB). Hierbij brengt u terecht de nuance aan dat naast de succesvolle afstoot van DJI-inrichtingen een deel van deze daling samenhangt met de effecten van de stelselwijziging Huisvesting Specialties per 1 januari 2017. Uw bevindingen en conclusies op dit punt onderschrijf ik.

U constateert tevens dat het afstootprogramma bij het Masterplan DJI volgens planning is uitgevoerd. In nauwe samenwerking hebben de betrokken disciplines vanuit DJI en het Rijksvastgoedbedrijf hieraan op goede wijze uitvoering gegeven, zodat DJI alle inrichtingen conform planning kon opleveren aan het Rijksvastgoedbedrijf.

**Directie Financieel-
Economische Zaken**
Begroting en Kaderstelling

Datum
25 april 2018

Ons kenmerk
2254829

Ten aanzien van de eenmalige opbrengsten uit de verkoop en verhuur van panden geldt dat uitvoering gegeven is en wordt aan de motie Van der Steur c.s. over hergebruik van vrijgekomen gebouwen¹. Voor een aantal van de afgestoten panden geldt dat het Rijksvastgoedbedrijf deze op dit moment nog in verkoop heeft. De in het rapport genoemde eenmalige opbrengsten vanuit verkoop en verhuur herken ik.

**Directie Financieel-
Economische Zaken**
Begroting en Kaderstelling

Datum
25 april 2018

Ons kenmerk
2254829

Ik neem uw aanbevelingen ten aanzien van een nieuw capaciteitsplan voor DJI ter harte. Bij de uitwerking van het plan zal ik gewijzigde eisen rond energie en veiligheid waar mogelijk betrekken.

Aandachtspunt: Huisvesting Nationale Politie

In uw onderzoek gaat u nader in op de ontwikkelingen bij het strategisch huisvestingsplan van de Nationale Politie. Ik onderschrijf de conclusie van de Algemene Rekenkamer dat ten opzichte van 2015 in het vastgoedmanagement van de politie duidelijk verbeteringen zichtbaar zijn. Er is een integraal uitvoeringsprogramma aanwezig inclusief benodigde investeringen, financiële gevolgen en mogelijke risico's. Daarbij onderschrijf ik tevens dat er in de komende jaren nog een aantal inspanningen verricht moet worden ten behoeve van het realiseren van de beoogde besparingen op de huisvestingslasten, waaronder inzicht in de onderhoudstoestand van alle gebouwen.

Vanuit mijn beheerverantwoordelijkheid spreekt u mij terecht aan om duidelijkheid van de Korpschef te vragen over de prioriteit die hieraan wordt toegekend en aan mij te rapporteren over de voortgang.

De conclusie dat een totaalbeeld van de vastgoedadministratie ontbreekt onderschrijf ik niet. Ten behoeve van het maken van de benodigde financiële analyses is er een permanente koppeling beschikbaar tussen de basisadministratie en financiële vastgoedadministratie.

Ten aanzien van de samenwerking tussen Rijksvastgoedbedrijf en Nationale Politie op het gebied van het afstoten wil ik aangeven dat gebleken is dat de vastgelegde KORV-methodiek vanwege financieel-administratieve en juridische aspecten niet werkbaar is voor de gewenste afstoot van politiepanden. Dit jaar wordt, in nauwe samenwerking met het Rijksvastgoedbedrijf, nader onderzocht of deze methodiek voor de politie kan worden aangepast.

Aandachtspunt: Openstaande rechten in de afpakketen

U vraagt terecht aandacht voor de beheersing van de juistheid en volledigheid van openstaande rechten gericht op de ontneming van crimineel vermogen door het OM. Ik kan u reeds informeren dat voor het boekjaar 2018 het proces tot het bepalen van het openstaand recht wordt geëvalueerd, om het openstaand recht juist en volledig weer te geven in de verantwoording. Het OM acht zich in staat om dit voor het boekjaar 2018 te realiseren. Hierbij is het onder andere van belang om tijdig en eenduidig afspraken te maken over het controleproces. De inrichting van dit proces zal ik nauwgezet volgen.

¹ Kamerstukken II, 2012/2013, 24 587, nr. 542; Kamerstukken II, 2013/2014, 24 587, nr. 588

Aandachtspunt: Digitalisering van de Rechtspraak (KEI)

U constateert dat de problematische voortgang van de digitalisering van de Rechtspraak (KEI) tot een financieel risico voor mij leidt van een op dit moment nog onbekende omvang. Gezien de wettelijke positionering van de Raad voor de rechtspraak ligt de primaire verantwoordelijkheid voor de oplossing van de problemen bij de Rechtspraak zelf. De Rechtspraak onderkent dit ook. Gezien de situatie dat de Rechtspraak na 2018 geen eigen middelen meer heeft om de extra kosten te dekken, merkt u terecht op dat ik bij een eventueel negatief eigen vermogen bij de Rechtspraak op grond van het Besluit Financiering Rechtspraak zal moeten aanzuiveren.

Directie Financieel-
Economische Zaken
Begroting en Kaderstelling

Datum
25 april 2018

Ons kenmerk
2254829

Ik onderschrijf het financieel risico. Ik voer intensief overleg met de Raad over het vervolg van de digitalisering. De kostenbeheersing is daarin voor mij een van de belangrijke elementen. De Raad heeft ook al maatregelen getroffen door de inhuur van externen te beëindigen en de instroom van nieuwe rechters te beperken. Daarnaast ben ik met de Raad overeengekomen dat er een breed doorlichtingsonderzoek komt. Gezien de intensiteit en reikwijdte van dit doorlichtingsonderzoek verwacht ik dat de resultaten niet eerder dan eind dit jaar bekend zullen zijn.

II Beleidsresultaten

Ongewenste voorraadvorming bij het OM

Ik deel volledig uw conclusie dat een te grote voorraad slecht is voor het functioneren en de effectiviteit van de strafrechtketen. De omvang en de ouderdom van de voorraad strafzaken mag geen negatieve invloed hebben op de uitkomst van strafzaken, bijvoorbeeld vanwege een te lange behandeltijd. Binnen de in uw onderzoek betrokken Parketten constateer ik dat het OM gezamenlijk met de Rechtspraak werkt aan een analyse over de oorzaken van de voorraadvorming en dat er door de betrokken Parketten al concrete maatregelen worden getroffen om voorraden weg te werken. Zo zet het CVOM in op het sneller beoordelen van zaken en maakt het Functioneel Parket werk van het aantrekken en opleiden van extra officierscapaciteit.

U doet mij de aanbeveling te onderzoeken welke van de genoemde verklaringen voor de voorraadvorming de juiste zijn en daarmee de verschillen in analyse tussen het OM en de Raad voor de rechtspraak weg te nemen. Ik deel met u de informatiebehoefte en zal in aansluiting daarop de door het OM en Rechtspraak uit te voeren gezamenlijke analyse nauwgezet volgen. Tevens zal ik beide partijen verzoeken om deze analyse met voorrang uit te voeren en de hieruit voortvloeiende maatregelen zo spoedig mogelijk in te voeren.

Wat betreft uw aanbeveling die betrekking heeft op het bekostigingssysteem van de Rechtspraak verwijst ik naar mijn eerdere reactie op het rapport Bekostiging Rechtspraak.

III Financiële informatie

Ten aanzien van de financiële informatie constateert u allereerst dat deze deugdelijk is weergegeven in het jaarverslag 2017 en op totaalniveau rechtmatig

is, met uitzondering van fouten en onzekerheden in de rechtmatigheid van uitgaven van agentschappen. Voor een belangrijk deel vloeien deze fouten en onzekerheden voort uit de onrechtmatigheden in de inkoopuitgaven van het NFI. Verder bent u van mening dat sprake zou zijn van een onrechtmatigheid op het begrotingsartikel 37 Vreemdelingen. Deze hangt voor een groot deel samen met een dotatie aan de asielreserve (€85 mln.) die niet gemeld zou zijn aan de Staten-Generaal. Ik hecht er aan u te wijzen op het feit dat dotaties aan en onttrekkingen uit de asielreserve behoren tot de reguliere en rechtmatige uitgaven van dit begrotingsartikel. Verder is deze dotatie in de begrotingsstukken meermaals aan de orde gesteld (2e suppletoire begroting 2016, ontwerpbegroting 2018). Dat neemt niet weg dat achteraf gezien deze mutatie ook expliciete vermelding had verdiend in de 1e suppletoire begroting 2017.

Uw verzoek om in de financiële toelichtingen van het jaarverslag nadrukkelijker in te gaan op de achterliggende oorzaken van hogere of lagere realisaties vind ik een terecht punt. Ook op dit punt streven wij naar een verdere voortdurende kwaliteitsverbetering.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus

**Directie Financieel-
Economische Zaken**
Begroting en Kaderstelling

Datum
25 april 2018

Ons kenmerk
2254829